

Velké vodní dobrodružství

PODĚL CHRUDIMSKÉHO NÁHONU ZA MLÝNY I RYBAMI

Zmenšený svět stále přitahuje. Má v sobě cosi magického, možná nepoznaný pohled, jaký se naskytl Guliverovi, když zavítal do země Liliputů. Model železnice, kde vláčky vjíždí do polystyrenových tunelů, ale už není dnes nijak výjimečná atrakce. V Chrudimi proto pokročili dál a zvědavým dětem i jejich rodičům nabízí model živější, větší a nevyzpytatelný.

Ten model není ovládán elektrickými relé, ale přírodou. Je každý den jiný a pohrává si s ním střídavě slunce s deštěm. Měří dva kilometry a věrným způsobem modeluje formování vodních toků, erozi podzemních břehů a zarůstání klidných tůň.

Na přelomu tisíciletí se město odhodlalo k velké úpravě starého náhonu, který vodou z Chrudimky poháněl po staletí hned několik mlýnů. Při postupné revitalizaci bylo vyčištěno dno, proud vody byl na řadě míst zakroucen do meandrů a k tradičním mostkům přibýlo i několik klád položených přes vodní tok. Přímou pod městskými hradbami a v sousedství moderní stavby divadla si lze na odpolední vycházce ukázat, jak koloběh vody proměňuje krajinu. Co totiž platí v malém na úzkém náhonu, to ve velkém předvádí řeky, když si razí cestu vpřed.

Přírodní logika velí, že správný směr cesty je po proudu, ale devět informačních tabulí, které podrobně popisují, co lze v náhonu pozorovat, je číslováných v opačném směru. Proto s vycházkou začnete u chrudimského divadla, moderní meziválečné stavby navržené architektem Jindřichem Freiwaldem.

Informace

Chrudimský náhon, který odbočuje z řeky Chrudimky u zimního stadionu, měří zhruba 2 km. Jeho koryto je upraveno tak, aby jím mohlo protékat přibližně 100 l vody za vteřinu.

Hloubka kolísá od čtvrt do tři čtvrté metru. Autorem revitalizačních úprav náhonu, dokončených v roce 2003, je Miloslav Šindlar.

FOTO: VÁCLAV POUŠTKA

Děti tu upoutá velké dřevěné mlýnské kolo osazené v místech, kde v 19. století zpracovával obilí mlýn Eduarda Polívky. Ač kolo vypadá s povlaky řas starobyle, je to pouze vydařená replika, kterou v roce 2001 zhotovili sekerníci ze Studnic u Hlinska.

Zkouška odvahy

Jen o několik metrů výš proti proudu čeká na děti další atrakce – silné kmeny starých stromů položené napříč nad náhonem. Přírodní lávky jsou velkou vý-

zvou k prokázání obratnosti, rovnováhy a také odvahy. Pokud jsou kmeny suché, dá se po nich přejít vcelku bezpečně. Je ale stále třeba mít na paměti, že toto není žádná kaširovaná atrakce z lunaparku. Pokud se smekne noha, padá se do skutečné vody.

Na informační tabuli na břehu stojí za prozkoumání náčrtek upraveného koryta náhonu. Zakreslená proudnice dětem dobře ukáže, kudy protéká nejvíce vody a kde bylo potřeba zpevnit zákruty a ochránit je před erozí.

Kdo se skloní až k vodní hladině náhonu, může pod ní zahlédnout třeba larvy střechatek, chrostíků nebo muchniček. Do míst, kde voda vyhloubila klidnější tůně, se stahují ryby, třeba hrouzek, plotice, okoun nebo jelec tloušť. U křovin a stromů na břehu se zase rádi zdržují konipas bílý, žluna zelená nebo ledňáček říční.

Mydlář, který mydlil

Jak budete pokračovat proti proudu náhonu, změní se postupně jeho charakter. Zákruty u divadla vystřídá upravené koryto sevřené městskými domy a později pitoreskní řada malých mostků v ulici Na Sádkách a Koželužská, které spojují domky na pravé straně náhonu s okolním světem.

Odtud je už na dohled sedmé zastavení naučné stezky u bývalé soukenické valchy. Od 15. století tu stával také mlýn a jedním z jeho majitelů byl chrudimský Matěj Mydlář, skutečný chrudimský mydlář (tedy výrobce mýdel) a svíčník. Znamější Mydlář Jan, kat, který v roce 1621 sfal na Staroměstském náměstí hlavy 27 českých pánů, prý podle tradovaných legend pochází rovněž z Chrudimi, ale listinné důkazy zatím nikdo nepředložil.

Po malých meandrech s proudící vodou se v dalším úseku za fotbalovým stadionem náhon zklidní přibližně v místech, kde od 15. století stával Klobásovský mlýn. Jeho klapot vystřídalo v roce 1945 chrochtání, neboť tu byla na nějaký čas zřízena výkrmna vepřů. Dnes je tu ale zas klid pro kachny, vázky a ledňáčky. ■

VÁCLAV POUŠTKA